

Mari Kupiainen/TTO

Kirjallinen lisälausunto asioihin 41/2023 vp talousarvioesitys ja VNS 1/2023 vp julkisen talouden suunnitelma, kuuleminen 13.10.2023

Työkykyohjelma 2019-03/2023

Tausta

Sanna Marinin hallitusohjelmassa toteutettiin vuosina 2019–03/2023

Työkykyohjelma yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) ja sosiaali- ja terveysministeriön (STM) kesken. Työkykyohjelma oli osa edellisen hallituskauden työllisyyttä edistäviä ohjelmia.

Taustalla oli huomio, että osatyökykyiset työttömät ovat merkittävä ryhmä työllisyysasteen nostamisessa. Työkyvyn ongelmat koskettavat laajaa joukkoa suomalaisia sairauden, vamman tai muusta syystä alentuneen työkyvyn vuoksi. Työttömillä työkyvyttömyyden riski kasvaa merkittävästi jo kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen, joten työllistymistä edistävät toimenpiteet pitäisi aloittaa mahdollisimman nopeasti. Työttömillä on kuitenkin työssä käyviä huonommat mahdollisuudet saada työkykyä edistäviä palveluita. Osa työttömistä on tilanteessa, jossa heidän työkyvyn tuen, hoidon ja kuntoutuksen tarvettaan ei ole tunnistettu, eivätkä he ole päässeet tarvitsemiinsa palveluihin ja oikean etuuden piiriin. Lisäksi työttömillä on työssä käyvää väestöä vähemmän tarjolla ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Ongelmat vaikeutuvat ja kasautuvat, kun niitä ei tunnisteta riittävän varhain

Tavoitteet ja toimenpiteet

TEM keskittyi purkamaan osatyökykyisten työllistymisen esteitä, vauhdittamaan työllistymistä sekä ehkäisemään pitkittyvää työttömyyttä. STM hallinnonalan tavoitteena oli lisätä osatyökykyisten työttömien työllistymisen edellytyksiä, työ- ja toimintakykyä sekä yhteiskunnallista osallisuutta. Tähän pyrittiin: 1) Luomalla monialainen palvelukokonaisuus, jossa osatyökykyisten työttömien työkyvyn tuen tarve tunnistetaan ja jossa palvelut ja palvelupolut toimivat asiakaslähtöisesti, 2) Kehittämällä ammattilaisten osaamista siten, että he tuntevat työkyvyn tuen palvelukokonaisuuden ja osaavat hyödyntää sitä asiakkaan parhaaksi, 3) Tuottamalla tietoa osatyökykyisten työttömien palveluiden ja etuuksien yhteensovittamiseksi sekä lainsäädännön kehittämisen tueksi. Työkyvyn tuen palvelut haluttiin saada pysyväksi osaksi palvelujärjestelmää niin, että työttömät etenevät työllistymispolullaan nykyistä paremmin.

Mari Kupiainen/TTO

Kirjallinen lisälausunto asioihin 41/2023 vp talousarvioesitys ja VNS 1/2023 vp julkisen talouden suunnitelma, kuuleminen 13.10.2023

Sanna Marinin hallitusohjelman Työkykyohjelmassa STM myönsi valtionavustuksina 17 miljoonaa euroa osatyökykyisten henkilöiden työkyvyn ja työllistymisen tuen palvelujen kehittämiseen kunnille ja kuntayhtymille vuosille 2021–2022. Avustusta sai 22 alueellista hanketta. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ja Työterveyslaitos (TTL) tukivat ohjelman toimeenpanoa. Valtionavustusta saaneissa hankkeissa toteutettiin kolmea toimenpidekokonaisuutta.

1. Työkyvyn tuki osaksi tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusta - sote-keskuksiin rakennettiin moniammatillisia työkyvyn tuen tiimejä, jotka veivät asiakkaiden asioita eteenpäin.
2. Tuetun työllistymisen menetelmät, jossa otettiin käyttöön laatukriteereihin perustuvan tuetun työllistymisen työhönvalmennus. Molemmassa näissä integroitiin erityistason sosiaali- ja terveyspalveluja työterveyshuollon ja muiden keskeisten viranomaistahojen palvelujen kanssa, joita ovat mm. TE-palvelut ja Kela.
3. Vahvistettiin ammattilaisten osaamista työkyvyn tukemisessa, jotta he osaavat paremmin hyödyntää monialaisia verkostoja, työkyvyn tuen palvelukokonaisuuksia ja koordinoita palveluita.

Tuotokset

Työkykyohjelman tavoitteiden toteutumista seurattiin arviointitutkimuksella, joka julkaistiin 04/2023. Hankkeet tuottivat tietoa Innokylään, kuten toimintamallit ja loppuraportit. Työkyvyn tuen palvelukokonaisuudesta laadittiin suosituksia ja geneerisiä toimintamalleja. Lisäksi laadittiin työkyvyn tuen opas vuoden 2023 alussa aloittaneiden hyvinvointialueiden päättäjille.

Työkykyohjelman kokonaisuudesta (TEM-STM toimenpiteet) tehtiin ulkoinen arviointiselvitys, joka julkaistiin 04/2023. Ministeriöiden yhteinen loppuraportti julkaistiin 04/2023.

Osana Suomen Kestävän kasvun ohjelmaa, EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen avulla, toteutetaan vuosina 2022–2024 Työkyvyn tuen monialainen palvelukokonaisuus ja sen investointien rahoitus, joka sisältää Työkykyohjelman laajennuksen. Valtionavustushaut olivat syksyllä 2022. Rahoitusta sai kuusi hyvinvointialuetta vuosille 2023–2024. Rahoituksen saaneissa hankkeissa jatketaan Työkykyohjelman (2019-03/2023) kolmea toimenpidekokonaisuutta (1–3). Hankkeissa toteutetaan moniammatillista ja monia-laista yhteistyötä ja rakennetaan yhdyspinnat hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa. Lisäksi hankkeet osallistuvat kansalliseen kehittämiseen: työttömien terveystarkastuksiin ja –ryhmäinterventioon, tarjotaan koulutusta sote-keskusten johdolle strategisen tason työkyvyn tukemisessa, vahvistetaan lääkäreiden osaamista työkyvyn tukemisessa ja työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa.

Mari Kupiainen/TTO

Kirjallinen lisälausunto asioihin 41/2023 vp talousarvioesitys ja VNS 1/2023 vp julkisen talouden suunnitelma, kuuleminen 13.10.2023

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma 2023– 2027

Työkyvyn tukeminen on satsaus koko työikäiseen väestöön ja alueiden hyvinvointiin.

Työkyvyn tuen palveluissa kysymys ei ole pelkästään työttömien palveluiden parantamisesta vaan ne tulee nähdä koko työikäisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisenä, joita johdetaan ja ohjataan yhtenäisenä kokonaisuutena. Työkyvyn tukeminen on satsaus koko suomalaiseen työikäiseen väestöön. Niin työttömien, osatyökykyisten kuin työllisten työkykyä voidaan kohentaa ja ylläpitää ajantasaisella hoidolla, kuntoutuksella ja työelämän joustoilla.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa sitoudutaan työhyvinvoinnin edistämiseen ja työkyvyttömyyden sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn. Niiden merkitys korostuu, jotta ei menetetä vuosia työelämässä. Hallituksen tavoitteena on parantaa työhyvinvointia vähentää työhön hakeutumisen esteitä ja poissaoloja työstä. Parhaillaan STM:ssä valmistellaan pääministeri Orpon hallitusohjelmaan kirjattua myös ikääntyneitä koskevaa työkykyohjelmaa työssä jaksamisen parantamiseksi ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähentämiseksi. Työpaikkojen ikäjohtamista ja työn sopeuttamista työpaikoilla kehitetään toimintakyvyn mukaiseksi.